

Co nového – co nás zajímá

Zpravodaj AZPP ČR č. 1 / 2021

únor 2021

?

Úvodník k zamyšlení

Cesta do ráje je trnitá

aneb proč má většina lidí se zdravotním postižením problém uplatnit se na běžném trhu práce

Primárním cílem je umožnit osobám se ZP uplatnění na běžném trhu práce. Tuto větu najdeme ve všech strategiích a dokumentech od Úmluvy OSN až po dílčí regionální projekty.

Nepochybuji, že tento cíl má (otevřeně nebo skrytě) každý člověk, který se stane invalidním nebo se i narodí s postižením. Čím to je, že se to podaří jen zlomku z nich? Jistě, část lidí má velmi vážná postižení, která neumožňují až na vzácné výjimky soustavně pracovat. Je to ale jediný důvod?

Stále se opakují případy, kdy motivovaný člověk s vážným postižením najde práci, kde je užitečným spolupracovníkem a zaměstnavatel mu hlavně zpočátku vyjde vstříc. Nestačí se pak divit, když mu posudková služba sníží nebo odejme invalidní důchod jen proto, že začal pracovat. Podle české legislativy je totiž invalidní důchod přiznán jako „kompenzace poklesu schopnosti soustavně vykonávat pracovní činnost...“ – tedy v příčinné souvislosti se zaměstnáním. Že je to nesmysl? Že je to vlastně trest za aktivitu a iniciativu? Také si myslím.

Hodně lidí se zdravotním postižením podle průzkumů hledá práci, většinou však neuspějí, klesá jejich motivace, až zcela rezignují. Jen těžko jde posoudit, kdy je to objektivním nedostatkem příležitostí (např. v regionu) nebo nedostatkem správných kontaktů nebo informací. Možnosti úřadu práce jsou omezené, kompetencemi i kapacitou. Je to úřad se všemi plusy i mínusy.

Možnost pracovat u některého ze zaměstnavatelů na „chráněném“ trhu práce využívá dnes okolo šedesáti tisíc lidí. Výhodou je přizpůsobení režimu práce, prostředí, organizace práce individuálním potřebám. Zpravidla jde o jednodušší práce, samozřejmě s nižším výdělkem, odpovídajícím množstvím a kvalitě práce, příležitosti jsou ale dnes velmi rozmanité.

Taková práce by měla především pomoci profesnímu rozvoji, samozřejmě individuálně, a umožnit alespoň části zaměstnancům zajímat se o uplatnění na volném pracovním trhu. Ze zkušeností těchto zaměstnavatelů víme, že je to spíše výjimka. I z vlastní manažerské zkušenosti vím, že část odvážných se po čase vrací do „klidného přístavu“ zpět – přes zajímavý výdělek prostě nezvládnou požadavky a nároky nového zaměstnavatele. Chybí právě onen individuální přístup, pro který nemá běžný podnikatel ani kvalifikaci, ani kapacitu. Je to možná pochopitelné, ale není to dobré.

Pokud pomíneme nároky nepřetržitých provozů v průmyslu (dvanáctihodinová směna je pro OZP překážkou), ani běžné manuální práce v dílně, ve skladu nebo v obchodní činnosti už se dnes neobejdou bez moderní techniky, digitalizace, stálého kontaktu s technickým rozvojem. Kolik specializovaných zaměstnavatelů OZP dnes je schopno investovat do modernizace, technologie a do vzdělávání alespoň klíčových zaměstnanců, když většinu příspěvků státu zkonsumuje regulovaný růst mezd, jen z malé části pokrytý růstem produktivity práce znevýhodněných zaměstnanců?

Pamětníci si vzpomenou na „investiční dotace“, které pomohly řadě specializovaných zaměstnavatelů k rozvoji a konkurenceschopnosti. Z dnešních příspěvků dle § 78a míří do „přizpůsobení pracovních podmínek potřebám OZP“ jen asi 1-2 % celkového objemu dotací. Podniky, zabývající se většinou kooperací ve mzdě, službami podnikům nebo výrobou s nízkou přidanou hodnotou, dosahují v průměru okolo 3-5 % zisku, z něhož jen těžko mohou investovat rozvoj, nákup technologií. Stávají se tak „konzervami“ soustředěnými stále více na samotné udržení pracovních míst OZP.

V podobné situaci jsou i sociální podniky, které zaměstnávají jiné typy znevýhodněných osob na trhu práce. Jak zaměstnavatelé OZP, tak i oni by měli být mezistupněm – cestou k uplatnění části znevýhodněných na volném trhu práce, což často deklarují a usilují o to. Dnešní trh práce však je expres, který tyto osobní vláčky nikdy nemohou dostihnout, pokud se nezmění sama podstata systému podpory, který ustrnul na úrovni devadesátých let minulého století.

Karel Rychtář

Příklad, který může být inspirací

Jsou mezi námi i takoví zaměstnavatelé, u nichž pracuje významný počet osob nejen zdravotně postižených, ale také patřících do velmi ohrožených skupin nákazou koronavirem. V současné situaci se někteří těžko orientují, sami jsou jen obtížně schopni reagovat na měnící se situaci. Pak nezbyvá vedení firmy nic jiného, než aby takovým lidem pomohla daleko nad rámec povinností z pracovních smluv.

V prvních únorových dnech zjistilo vedení nejmenované firmy v nejmenovaném kraji při preventivním testování, že z devíti testovaných zaměstnanců je šest pozitivních. Výbornou a urychlenou spoluprací vedení firmy s epidemiology Krajské hygienické stanice a mobilním týmem záchranky a hasičského sboru (již po několikáté) bylo přímo v provozu firmy po několika dnech provedeno testování, tentokrát šedesáti pěti zaměstnanců, kteří přišli do styku s podezřelými na Covid 19. Díky dobré přípravě trvala celá akce zhruba dvě a půl hodiny. Takto se firmě podařilo výrazně omezit možnost dalšího komunitního přenosu.

Je na místě poděkovat vedení firmy, hygienikům, zdravotníkům i hasičům za jejich vstřícnost a nelehkou práci. Popřát všem hodně zdraví a energie v těchto nelehkých dnech.

Nabízí se ale otázka: proč nechceme jmenovat onu firmu, zaměstnávající stabilně více než 80 lidí, převážně s těžším a kombinovaným postižením? Inu, není stále jisté, zda někdo vyhověním iniciativě vedení firmy a rychlým zásahem přímo na pracovišti nepřekročil svou pravomoc nebo působnost. Snad se blýská na časy, vláda už řeší podporu testování firem. Po roce trápení nejvyšší čas.

A dojde-li (někdy) na očkování (nikdo ze zaměstnanců pochopitelně nemá 80 let), nebude se problém opakovat? A nebylo by vůbec nejúčinnější, provést budoucí očkování vakcínou podobným způsobem, na pracovištích, zejména tam, kde máme co do činění s lidmi v rizikových skupinách, často s kombinací postižení a nižším intelektem?

-mil-

Exekuce zaměstnanců - dobrá rada nad zlato

Až 10 % obyvatel ČR je zatíženo exekucemi z nesplácených půjček a úvěrů. A není to jedna nebo dvě, s nimiž si člověk ještě dokáže poradit. Analýzy hovoří o průměrně 6 exekucích na jednoho dlužníka.

Exekuce jsou u zaměstnanců vymáhány prostřednictvím nebo za účasti zaměstnavatele. Nejen administrativa navíc, ale především pokles motivace k práci, pasivní přístup způsobují největší škody. Mířníci a vedoucí dobře ví, že je to nemoc nakažlivá, šíří se i na další spolupracovníky.

Zákonodárci v poslední době věnují tomuto vývoji velkou pozornost. Bohužel nesprávným směrem. Snaží se řešit postupy oddlužení, parametry osobního bankrotu, zrychlení práce soudů, přidělováním exekutorů... Tedy řeší následky, jejichž příčiny zůstávají téměř bez povšimnutí. Jistě, výchova k finanční gramotnosti je důležitá, ale zkuste vzdělávat člověka, který, nenadán aspoň průměrným intelektem, si odnesl ze základní školy mezery v počtech.

Začíná to malými částkami. Deset tisíc na televizor k Vánocům. Porouchala se pračka. „Děti chtějí drahé dárky pod stromeček“. Ještě moji rodiče pamatují, že mít dluhy byla ostuda... „Co řekne rodina a sousedi? Napřed splatit jednu půjčku a pak druhou“. K takovému myšlení není potřeba finanční gramotnost, stačí odpovědnost, trocha skromnosti a selský rozum.

Vůbec nikomu nevadí, že v tržním prostředí stovky institucí nabízejí „svobodným“ lidem nové a nové půjčky, přestože vědí (či mají vědět), že tento člověk nemá šanci je splatit. A stane se tak „nesvobodným ve svobodné společnosti“. Nenesou pak náhodou spoluodpovědnost? Nepodnikají svobodně tak trochu na úkor veřejných financí – tedy nás daňových poplatníků? A je to ještě svoboda?

Napadá mi přirovnání: představte si, že cesta na kraji města vede po vysokém břehu kolem prudké a hluboké řeky. Podemílá strmý břeh, ale zároveň láká naklonit se nad vodu. Tu a tam (stále častěji) někdo spadne do vody. Už se i pár lidí utopilo. Město vynakládá spoustu peněz na osvětlu, učitelé upozorňují děti ve škole, pan farář své ovečky z kazatelny. Poslední zastupitelstvo rozhodlo o tom, že pověří místní hasiče stálou službou a koupí jim drahé vybavení. Pirátský zastupitel navrhuje složitý elektronický alarm, kterým se zkrátí přivolání pomoci hasičů.

Už nikoho nenapadne to nejjednodušší řešení, které nebude řešit následky, ale bude problémům předcházet. Protože cesta nemůže vést jinudy, postavit na jejím okraji pevné a husté zábradlí. Přes takové zábradlí se většině lidí nebude chtít přelézat. Pokud přes něj přesto někdo přeलेze a spadne do řeky, bude to pravděpodobně opilec nebo sebevrah.

Tak nějak to vidím. A netýká se to zdaleka jen exekucí.

Karel Rychtář

Co je to solidarita, aneb, co nám hlava nebere

Kam se podíváme, cokoliv zapneme, všude zní: roušky, respirátory, deprimovaní zdravotníci z nemocnic velikosti malé polikliniky, naštvanost lidí, nedostatek vakcín... Neustále se stupňuje strašení našich politiků, že zrovna teď jsme situaci, která je nejhorší za celou covidovou dobu. Po kolikáté už je nejhorší? Dostáváme informace, že je třeba zpřísnit pravidla, utáhnout kohoutky, že bez zadlužení státu se neobejdeme, že je nutno ještě víc utlumit ekonomiku. A možná, že nám zakáží brzo i dát pusku vlastnímu dítěti na dobrou noc.

Také Vám zůstává rozum stát?

Zamysleli se někdy ve vládě, nad otázkou „Jakou cenu má život“? A má větší cenu život člověka s covidem nebo má větší cenu život dítěte s vrozenou nemocí, jehož rodiče marně žádají pojišťovny o příspěvek na drahý lék, či operaci v zahraničí? A co život dítěte, které je rok zavřeno v domácí izolaci a rozběhly se mu úzkostné stavy a deprese, ze kterých se bude možná vzpamatovávat celý život? A co život člověka, který díky nařízením přišel o firmu, musel propustit zaměstnance, přišel o příjem a žije v úzkostech, depresích? Člověka, který se v práci snažil vykřesat zbytky sil a dodat optimismu svým pár zaměstnancům, doma držet psychicky nad vodou své děti. Jaká je cena života? Kdo o ceně života rozhoduje? Kdo dal vládě právo rozhodovat o osudech lidí a rozhodovat, který život má prioritu? Neustále člověk slyší z úst premiéra a jeho kolegů výtky na špatné chování lidí, slyší apelování dodržování pravidel a na solidaritu.

Co to ale je, ta zmiňovaná „solidarita“?

Buďte solidární!!! Zavřeme fitka, zavřeme restaurace, zavřeme malé obchody, zavřeme kadeřníky, zavřeme maséry, zavřeme soukromé fyzioterapeuty, zakážeme cestování, výstavy, koncerty, divadla... a dáme vám dotace.

My „vláda“ jsme přece solidární, tak vy musíte být také!

OK, tak si nalijme čistého vína:

Úvahy, kde je možnost přenosu nemoci větší, zda při testech v nemocnici či jízdě v MHD nebo při stříhání hlavy jedněma rukama kadeřníka nechme stranou. To již bylo rozebráno mockrát a neznám nikoho, kdo by zmatečně „vládní“ zákazy pochopil. Nechme stranou i různé konspirační teorie a názory typu „za vším hledej prachy“.

Ale podívejme se na celou věc týkající se „solidarity“ čistě pragmaticky a ekonomicky.

*Obrovská část zaměstnanců v **soukromém sektoru** má za rok 2020 snížené příjmy (ať už z důvodu kurzarbeitu nebo z důvodu existenčně nutného snížení mezd, případně nutného čerpání OČR z důvodu péče o školou povinné děti). Vláda neustále mluví o kompenzacích a programech na ochranu zaměstnanosti, ale z reálného života vidíme, jak nedostatečné tyto kompenzace jsou. Je mnoho firem, které zasáhl Covid ve formě nařízeného zavření provozovny, ale je také obrovská část firem, a tedy i zaměstnanců, kde je znatelný ekonomický negativní dopad z důvodu zvýšené nemocnosti. Ale je tady*

také obrovské ekonomické hledisko, které dopadá na mnoho firem a jejich zaměstnance, z důvodu pozastavení a stagnace určitých částí ekonomiky. Mluvím o firmách v druhé, třetí, čtvrté... linii. Např. naše společnost zaznamenala pokles počtu poptávek za celý rok 2020 o více než 60 % oproti roku 2019 v oblasti recruitingu a headhuntingu. Jednoznačně je to důsledek snížení činnosti či zastavení projektů či zavření firem našich odběratelů (obory strojírenského průmyslu a IT).

A jsme tedy zpět u SOLIDARITY.

Ekonomiku státu a státní zaměstnance drží nad vodou soukromý sektor. Jak je tedy možné, že státní zaměstnanci v době covidových restrikcí mají platy na 100% úrovni a netýkají se jich žádné restrikce a přitom soukromý sektor krvácí?

Možná jste také žili v představě, že zaměstnanci ve státní sféře, mají nižší mzdy než v soukromé sféře. Navádí tomu jednoduchá logika:

V soukromé sféře má člověk menší jistotu udržení si zaměstnání, ale má pod kontrolou svůj pracovní výkon, což je kompenzováno možností vyššího platu.

V státní sféře má zase naopak jistotu, že ho jen tak nevyhodí (a také se tam nepředěje), což by mělo být kompenzováno tím, že bude mít menší výplatu.

Bohužel, jak vidno z níže uvedených dat, v ČR tato jednoduchá logika bohužel vůbec neplatí. Státní zaměstnanci mají totiž dlouhodobě vyšší platy, než jsou mzdy zaměstnanců v soukromé sféře.

Rok	Průměrné platy státních zaměstnanců	Průměrná mzda soukromá sféra	Rozdíl
2012	24 305 Kč	21 195 Kč	3 110 Kč
2015	26 338 Kč	23 062 Kč	3 276 Kč
2019	36 433 Kč	30 158 Kč	6 275 Kč
2020 (*)	40 572 Kč	36 593 Kč	3 979 Kč

Výše zmiňovaná statistika průměrných mezd a platů neuvádí, kolik si vydělají státní úředníci, ale státní zaměstnanci. Státních zaměstnanců na začátku roku 2020 to bylo 711.000 z celkového počtu necelých 4.000.000 zaměstnanců v ČR, tedy cca 18 %.

200 tisíc z toho je školství (vzdělávání),

140 tisíc z toho je zdravotnictví (a sociální péče),

„jenom“ 280 tisíc jsou úředníci,

Zbytek budou zaměstnanci různých státních organizací.

Asi si všichni uvědomujeme, že státní správa, především státní úředníci, nevyniká zrovna vynikající efektivitou práce. A v době covidové tomu nebylo jinak.

Kde je tedy solidarita, opakovaně požadovaná vládou?

Jaký je rozdíl mezi úředníkem, za kterým chodí denně lidé z ulice a třeba kadeřníkem či masérem, který jednoznačně ví, kdo u něho a kdy byl. Proč státní úředník pobírá po celou dobu covidovou plný plat a má možnost pracovat? Je jeho práce tak nezbytně dnes a denně nutná? Kde je „solidarita“?

Můžeme být solidární, jak chceme, ale dopady restrikcí na psychiku, tedy v důsledku i zdravotní stav lidí, jsou vážné. A co teprve u lidí, kteří již i mají další zdravotní problémy a jsou zdravotně postižení nebo znevýhodnění?

Lidé s OZP jsou po lidech 80+ či 70+ další výrazně ohroženou skupinou. Jsou ohroženi nejen samotným virem, ale také daleko více možnou ztrátou zaměstnání, a tedy existenčních příjmů a důsledkem toho opět může být následně zhoršená psychika a následně zhoršený zdravotní stav. Z logiky věci vyplývá, že ekonomicky myslící zaměstnavatel si v současné době raději ponechá zdravého zaměstnance než zaměstnance s handicapem, u kterého hrozí třeba jen zvýšená nemocnost, či častější návštěvy lékařů.

Lidí s postižením je cca 1.000.000, tedy 10 % z celé populace a to není málo. Existenční ohrožení těchto lidí v covidové době stoupá. Jsou podstatně více ohroženi na pracovním trhu než zdravý člověk. V ČR je cca 3,5 tisíce firem, které dávají těmto lidem práci. Bohužel, ale ekonomické dopady covidových opatření se ani těmto firmám nevyhnou. Zatím v žádném projevu vlády nebylo zmíněno, že by se nad touto skupinou lidí vůbec někdo pozastavil, natož se zamyslel, že i firmy zaměstnávající lidi se zdravotním znevýhodněním, či postižením by měli mít nárok na rozumnou dotační podporu v této době. Je prokazatelná zvýšená nemocnost velké části lidí s OZP a ekonomické dopady tak na firmy zaměstnávající tyto lidi je v této době jsou ještě vyšší, než by se očekávalo. Jaký je rozdíl mezi OZP zaměstnancem pracujícím na volném trhu práce a státním úředníkem?

A tak se opět nabízí otázka: „KDE JE VAŠE, tolikrát opakovaná, SOLIDARITA?“, páni ministři.

Blanka Benešová, SPINWARE s.r.o.

Představujeme nového člena

Tichý svět - chráněné pracoviště, o.p.s. se sídlem v Praze 5, IČ 28931106, společnost se zaměřuje na catering (provozuje Tichou kavárnu, Tichou cukrárnu, Kavárnu na kolech), tlumočení do znakového jazyka a jeho výuku a také provozuje šicí dílnu.

Co se konalo a co plánujeme

Vzhledem ke stále nepříznivé epidemiologické situaci jsou všechny akce zrušeny nebo přesunuty, o jejich konání Vás budeme včas informovat.

Ze života našich členů

Tichý svět – chráněná pracoviště, o. p. s.

O organizaci:

Všechny naše aktivity směřují k pomoci a **podpoře neslyšících**, aby se mohli co nejlépe začlenit do většinové společnosti. Tento neviditelný hendikep je okolím dost často podceňován a přehlížen a jak říkají sami neslyšící: "Chceme být slyšet". Proto realizujeme programy a projekty zaměřené na oblast zaměstnávání, dalšího vzdělávání a zvyšování informovanosti, na podporu rovného přístupu k informacím a službám. Vytváříme a rozvíjíme vlastní hospodářskou činnost a získáváme finanční zdroje pro ekonomické zajištění našich aktivit.

Mezi naše dlouhodobé projekty patří: Tichá kavárna – První pražská kavárna s neslyšící obsluhou, Tichá cukrárna, Kavárna na kolech – karavan, Tiché zprávy – online

zpravodajství v českém znakovém jazyce a překlady, Tichý jazyk – Kurzy ČZJ a workshopy a Tichá jehla – šití na zakázku z recyklovaných materiálů.

Jak se nám teď daří?

V Tiché kavárně a cukrárně jsou zaměstnáni neslyšící kolegové, kteří mají jedno společné. Nejraději pracují s lidmi a svět dobrot a kávy se stal jejich zázemím, kde mohou uplatnit své schopnosti a dovednosti v bezpečí a bez bariér.

V současnosti jsou Tichá kavárna i Kavárna na kolech, kvůli vládním opatřením, dlouhodobě zavřené a Tichá cukrárna se potýká s nedostatkem objednávek. To vše se nevyhnutelně projevilo na získávání

finančních prostředků nutných k udržení provozu těchto projektů a k vyplácení mezd. Ostatním provozům se daří v této nelehké době s menšími omezeními fungovat, ale také pocítují snížený zájem ze strany zákazníků. My se ale nevzdáváme a jedeme dál.

Co tedy děláme?

Všechny naše aktivity se teď snažíme přizpůsobit daným podmínkám a zaměřit se směrem k nabízení našich služeb a produktů online. Můžeme také nabídnout i nákup v rámci **náhradního plnění**, o které stále mnoho subjektů neví nebo ji nevyužívají, jak by mohly.

Nejen v rámci náhradního plnění tak nabízíme možnost nakoupit si **produkty z Tiché kavárny a Tiché cukrárny**: sladké i slané občerstvení s rozvozem po Praze, dorty na zakázku, cateringy, občerstvení na online porady, nově i speciální balíčky prémiových kávových zrn v limitovaných edicích nebo 100% přírodní ořechové krémy.

Z **Tichého jazyka** je možné objednat si kurz znakového jazyka online nebo workshop/přednášku o světě neslyšících (pro firmy, instituce, skupinu lidí), které vedou zkušení neslyšící lektori.

Tiché zprávy zase nabízí překlady z češtiny do českého znakového jazyka a obráceně (webové stránky, odborné texty). Tyto překladatelské služby mohou využít především úřady nebo firmy, které potřebují a chtějí mít své weby bezbariérové i pro neslyšící klienty.

Poslední a zároveň nejnovější z našich provozů **Tichá jehla**, ve které jsou také zaměstnány osoby se zdravotním postižením, šije na zakázku převážně z recyklovaných materiálů. Ekologické smýšlení je pro naše švadleny stejně důležité, jako spokojenost zákazníka. Jejich výrobky jsou velmi různorodé, a je možné vyřídít jak soukromé objednávky, tak uskutečnit právě zmiňované náhradní plnění pro firmy.

Leoš Mačák, Tichý svět – chráněné dílny o.p.s.

